

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรธุรกิจประเภทหนึ่ง ที่เกิดจากการร่วมมือกันโดยสมัครใจ โดยยึดหลักการพึ่งตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกเป็นทั้งเจ้าของและผู้ให้บริการสหกรณ์ การดำเนินงานและการควบคุมยึดหลักประชาธิปไตยหนึ่งคนต่อหนึ่งเสียง มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเงินทุน การผลิต การจำหน่าย เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น ผลประโยชน์ต่างๆ ที่ได้จะเฉลี่ยกลับคืนไปยังสมาชิกตามส่วนที่ได้ใช้บริการกับสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรนับเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นในประเทศต่างๆ จึงอาศัยสหกรณ์การเกษตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเกษตรและพัฒนาชนบท สำหรับประเทศไทย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีแนวทางการพัฒนาประเทศแนวทางหนึ่ง ได้แก่ การส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และรับรองสถานภาพของกลุ่มต่างๆ ที่ดำเนินการโดยใช้หลักการสหกรณ์ ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของสถาบันเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในรูปแบบต่างๆ

ด้วยเหตุข้างต้น สหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด จึงถูกจัดตั้งขึ้นโดยจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2513 เป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การธัญกิจ ต่อมาได้ขอเปลี่ยนประเภทสหกรณ์จากสหกรณ์การธัญกิจเป็นสหกรณ์การเกษตร ตามประกาศนายทะเบียนเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ได้ดำเนินธุรกิจให้บริการสินเชื่อ จัดหาสินค้ามาจำหน่าย รวบรวมผลิตผลของสมาชิก ให้บริการส่งเสริมอาชีพทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ในส่วนของการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายทางสหกรณ์ ได้ให้บริษัทบางจาก จำกัด(มหาชน) มาลงทุนทำธุรกิจปั้มน้ำมันให้กับสหกรณ์ ผลการดำเนินงานในรอบ 1 ปี สิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2544 เป็นดังนี้ ธุรกิจให้บริการสินเชื่อและธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายอื่นๆ มีผลกำไร ส่วนธุรกิจปั้มน้ำมัน ธุรกิจรวบรวมผลิตผลและธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตรมีผลขาดทุน แต่โดยรวมแล้วผลการดำเนินงานได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ซึ่งการดำเนินงานของสหกรณ์ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สหกรณ์มีทุนเรือนหุ้นมูลค่าหุ้นละ 10 บาท เมื่อสิ้นปีทางบัญชี 31 มีนาคม พ.ศ. 2544 มีทุนเรือนหุ้นทั้งสิ้น 18,539,110 บาท มีสมาชิกจำนวน 2,671 คน คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์มีจำนวน 15 คน ในด้านฝ่ายจัดการนั้นมีพนักงานจำนวน 23 คน โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายบัญชี-การเงิน ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายการตลาด(ขาย) และฝ่ายจัดซื้อ

สหกรณ์การเกษตรต้องมีการจัดทำบัญชีเช่นเดียวกับธุรกิจประเภทอื่น โดยข้อมูลทางบัญชีของสหกรณ์มีความสำคัญต่อบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสหกรณ์ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ พนักงานของสหกรณ์ สถาบันการเงินที่ให้กู้ยืม และหน่วยงานราชการ ดังนั้นข้อมูลทางบัญชีที่ดีจะต้องมีความเชื่อถือได้ ถูกต้อง ครบถ้วน เข้าใจง่าย มีหลักฐานอ้างอิง มีความเป็นกลาง ทันเวลา และสามารถเปรียบเทียบกันได้ ทั้งองค์กรเดียวกันและองค์กรอื่น

การศึกษาเรื่องการบริหารข้อมูลทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด นี้ เพื่อให้ทราบถึงการได้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีว่ามีการนำประโยชน์ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด โดยได้ศึกษาถึงขั้นตอน กระบวนการ และวิธีการในการจัดทำบัญชีของสหกรณ์ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารข้อมูลทางบัญชีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารข้อมูลทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด
2. เพื่อจัดทำรูปแบบรายงานทางบัญชีเพื่อการบริหารของสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

1. ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการศึกษาข้อมูลทางบัญชีและรูปแบบของรายงานทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด เพื่อทำการวิเคราะห์และจัดทำรูปแบบรายงานทางบัญชีเพื่อการบริหารที่เหมาะสม

2. วิธีการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงความสำคัญของข้อมูลทางบัญชี เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเก็บข้อมูลดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการสอบถามและสังเกตการณ์กลุ่มบุคคลซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชี ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ บุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ข้อมูลทุติยภูมิ

จากการรวบรวมเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานกิจการประจำปีของสหกรณ์การเกษตร

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

นิยามศัพท์

การบริหาร หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การควบคุมกำลัง ความพยายามของสมาชิกขององค์การ และการใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การตามที่กำหนดไว้

การบริหารข้อมูล หมายถึง การจัดทำรายงานประจำวันและรายงานพิเศษที่ให้ประโยชน์ในด้านการวางแผน การควบคุมและการตัดสินใจ ในระดับการจัดการขององค์การ

ข้อมูลทางบัญชี หมายถึง ตัวเลขต่างๆ ที่ปรากฏในสมุดบัญชี ที่มีการบันทึกตามระบบบัญชีที่กำหนดไว้ โดยอาศัยเอกสารหลักฐานประกอบการลงบัญชีที่มีอยู่ครบถ้วนถูกต้องสมบูรณ์แล้วจัดทำเป็นงบการเงิน เพื่อรายงานถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของ สหกรณ์ในรอบปีหนึ่งๆ¹

สหกรณ์ หมายถึง สมาคมของบุคคลหรือของสังคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการกระชับเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก โดยให้ได้รับความพึงพอใจในความต้องการร่วมกันทางเศรษฐกิจ ด้วยวิธีดำเนินการร่วมกันบนพื้นฐานการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการขจัดกำไรตามหลักสหกรณ์

¹รุจิเรข นทีนนท์ ณ ลำปาง, “การใช้ข้อมูลทางบัญชีในการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตร ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ภูมิภาคที่ 10(เชียงใหม่)”, การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2543, หน้า 3.

สหกรณ์การเกษตร หมายถึง องค์กรที่ผู้ประกอบอาชีพทางการเกษตรรวมกันจัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่อนายทะเบียนสหกรณ์ตามกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อแก้ความเดือดร้อนในการประกอบอาชีพของสมาชิกและช่วยยกฐานะความเป็นอยู่ของสมาชิก²

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงการบริหารข้อมูลทางบัญชีของสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด
2. เพื่อให้ได้รูปแบบรายงานทางบัญชีเพื่อการบริหารที่เหมาะสมสำหรับสหกรณ์การเกษตรห้างฉัตร จำกัด

²กรมส่งเสริมสหกรณ์, การสหกรณ์ในประเทศไทย(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2540), หน้า45.